

in izvesti to tudi jasno povesta. Kakšni so sprejemni izpiti v Št. Vidu, se iz izvestja ne pozna.

Na gimnaziji v Gorici se za sprejem v prvi razred s slovenskim učnim jezikom zahteva izpit samo iz enega učenega jezika, in sicer je v oklepaju dodan slovenski. Ako je to mogoče v Gorici, zakaj pa ne na Kranjskem?

Deklice na srednjih šolah.

Razveseljava činjenica je ukaželjnost slovenskega ženskega naraščaja in skrb staršev za izobrazbo deklet. Sicer je tudi ženski študij pri nas preveč humanističen in premalo urejen za praktične ženske potrebe. Ženske strokovne šole za šivanje perila in obleke, za risanje in prirezovanje krojev, za kuhanje in gospodinjstvo sploh so pri nas še premalo znane. Ženski študij nosi nekako znak znanst. diletantizma. Diletantke so potem dostikrat tudi v gospodinjstvu mlade žene, bivše »višje deklice«, ki s svojo nepraktičnostjo in gospodinjstvom neizkušeno provzročijo marsikatero skrb mlademu možu. Toda to so menda le nekake otroške bolezni naše ženske vzgoje, ki bodo polagoma prenehale. Gotovo je, da bo izobražena

žena ob strani pametnega moža v kratkem spoznala in popravila pomanjkljivosti in enostranost svoje izobrazbe. Zato moramo pozdravljati dober obisk ljubljanskega dekliškega liceja, ki ima več učenek kakor nemški liceji v Celovcu, Gradcu in drugod. Mnogim deklicam pa licejski študij niti ne zadostuje ter se vpišejo v gimnazije in realke. Zadnja tri leta imamo toliko deklic v prvih treh razredih gimnazij, da bi z njimi že napolnili po en I., II. in III. razred. Tudi Hrvatice je nekaj (24), kakor kaže tablica.

Ustanov le na liceju bilo 16 s skupnim zneskom 5803 K. Podpornega društva na liceju ni, ker odločilni krogi mislijo, da je licej samo za bogata dekleta. Tu ravno tiči glavna napaka naše dekliške vzgoje. Bogatih deklet, ki bi lahko študirale zaradi izobrazbe same, Slovenci nimamo znabiti niti 20. Zato je v liceju in je bilo v nekdanji višji dekliški šoli večina uradniških in drugih hčer srednjega stanu, ki bi jim trebalo strokovne izobrazbe za praktične poklice in za gospodinjstvo, pa se vzgajajo kakor bogatinke in se tudi navzamejo bogataških potreb in manir ter se pozneje dostikrat ne morejo živeti v skromnejše razmere.

Statistika prebivalstva.

Po številu leta 1910.

Dežela	Vsi prebivalci	Slovenci		Hrvat		Nemci		Italjani	
		absol.	%	absol.	%	absol.	%	absol.	%
Kranjsko	525.995	490.978	93.34	?	—	27.915	5.31	?	—
Spodnje Štajersko	476.822	400.005	83.89	?	—	67.825	14.22	?	—
Koroško	396.200	82.212	20.75	?	—	304.287	76.80	?	—
Goriško in Gradišansko	260.721	154.564	—	186	—	4.486	—	90.119	—
Istra	403.566	55.134	—	168.184	—	12.735	—	147.417	—
Trst	229.510	56.916	—	2.403	—	11.856	—	118.959	—
Primorsko skupaj	893.797	266.614	29.83	170.773	19.11	29.077	3.25	356.495	39.89
Te dežele skupaj	2.292.814	1.239.809	—	—	—	429.104	—	—	—

Gimnazije in realne gimnazije.

Dežela	Mesto in zavod	Učni jezik	Učiteljev		Razredov		Učencev		Javnih učencev povprečno na		Učencev letos 1912/13.
			def. in proviz.	supl. in asist.	sistemi-ziranih	vseh	javnih	priv.	enega učil.	en razred	
Kranjsko	Kočevje	nem.	14	4	I-VIII.	8	157	2	8.7	19.6	160
	Kranj	slov.-nem.	14	8	—	12	309	19	14.0	25.8	327
	Ljubljana I.	—	20	14	—	18	654	23	19.2	36.3	683
	Ljubljana II.	—	17	6	—	13	397	—	17.3	30.5	449
	Ljubljana nem.	nem.	12	1	—	8	149	25	11.5	18.6	156
	Novo Mesto	slov.-nem.	14	4	—	10	272	7	15.1	27.2	277
	Št. Vid	slov.	10	4	I-VII.	8	290	—	20.7	36.3	345
Skupaj			101	41	—	77	2.228	76	—	—	2.397
Spodnje Štajersko	Celje A.	nem.	14	2	I-VIII.	9	303	6	18.9	33.7	300
	Celje B.	slov.-nem.	6	2	I-IV.	5	165	4	20.6	33	187
	Maribor	nem.-slov.	20	8	I-VIII.	16	557	13	19.9	34.8	596
	Ptuj	nem.	13	2	—	8	180	10	12	22.5	201
	Skupaj	—	53	14	—	38	1.205	33	—	—	1.284
Koroško	Beljak	nem.	15	2	I-VIII.	10	303	18	17.8	30.3	309
	Celovec	—	19	5	—	14	481	3	20.0	34.4	540
	Št. Pavel	—	10	5	—	8	223	14	14.9	27.9	227
	Skupaj	—	44	12	—	32	1.007	35	—	—	1.076
Primorsko	Gorica	nem. slov. ital.	22	17	I-VIII.	23	875	36	22.4	38.0	1.072
	Koper	ital.	12	3	—	8	200	5	13.3	25	231
	Pazin	hrv.	13	4	—	8	160	12	9.4	20	173
	Pulj nem.	nem.	15	3	—	8	167	24	9.3	20.9	171
	Pulj ital.	ital.	10	1	I-V.	7	194	1	17.6	27.7	219
	Trst nem.	nem.	22	10	I-VIII.	17	582	38	18.2	34.2	644
	Trst ital.	ital.	30	6	—	21	696	36	19.3	33.1	436
	Volosko-Opatija	hrv.	5	2	I-III.	3	82	—	11.7	27.3	111
	Skupaj	—	129	46	—	95	2.956	152	—	—	3.405
	Gimnazije skupaj	—	327	113	—	242	7.396	296	16.8	30.6	8.162

1 Od teh je 30 realno-gimnazijskih razredov s 1051 dijaki.

Realke in ljubljanski licej.

Dežela	Mesto in zavod	Učni jezik	Učiteljev		Razredov		Učencev		Javnih učencev povprečno na		Učencev letos 1912/13.
			def. in proviz.	supl. in asist.	sistemi-ziranih	vseh	javnih	priv.	enega učil.	en razred	
Kranjsko	Idrija	slov.-nem.	12	3	I-VII.	7	174	12	11.6	24.9	158
	Ljubljana	nem.	20	9	—	17	534	7	18.4	31.4	607
	Skupaj	—	32	12	—	24	708	19	—	—	765
Spodnje Štaj.	Maribor	nem.	14	2	I-VII.	9	276	4	17.2	30.7	308
Koroško	Celovec	nem.	19	6	I-VII.	12	393	1	15.7	32.8	382
Primorsko	Gorica	nem.	16	10	I-VII.	12	376	—	14.5	31.3	415
	Pazin	ital.	12	1	—	7	159	5	12.2	22.7	171
	Pulj	nem.	14	3	—	8	177	13	10.4	22.1	191
	Trst nem.	—	19	8	—	12	460	4	17.0	38.3	482
	Trst ital. I.	ital.	19	10	—	17	590	—	20.3	34.7	649
	Trst ital. II.	—	9	12	I-VI.	11	310	3	14.8	28.2	455
	Skupaj	—	89	44	—	67	2.072	25	—	—	2.363
Realke skupaj			154	64	—	112	3.449	49	15.8	30.8	3.818
Ljubljana	Ljubljana, mestni dekliški licej	slov.	10	4	I-V.	8	292	3	20.9	36.5	347

1 Od teh so 4 realno-gimnazijski razredi s 109 dijaki.

Slovenke in Hrvatice na srednjih šolah.

	Mesto in zavod	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	skupaj	narodnost
gimnazije	Kočevje	—	1	—	—	—	—	—	1	Slovenke
	Kranj	6	4	8	—	—	1	—	19	
	Ljubljana I.	6	5	4	3	4	1	—	23	
	Novo Mesto	1	2	3	—	1	—	—	7	
	Celje B.	2	1	1	—	—	—	—	4	
	Maribor	—	1	—	—	—	—	—	1	
	Ptuj	2	—	2	—	—	—	—	4	
	Gorica	8	3	—	—	—	—	—	11	
	Pulj nem. g.	—	—	—	1	—	—	1	2	
	Trst nem. g.	3	2	3	—	—	—	1	9	
gimn. skupaj		28	19	21	4	5	2	2	81	Slovenke
realke	Idrija	1	3	2	1	3	—	—	10	
	Pulj	—	—	1	—	1	—	—	2	
	realke skupaj	1	3	3	1	4	—	—	12	
gimnazije	Ljubljana, dekl. licej	33	48	70	73	58	—	—	282	Hrvatice
	Gorica	—	1	—	—	—	—	—	1	
	Pazin	5	1	4	2	—	—	—	12	
	Pulj nem. g.	2	—	—	—	—	—	—	2	
	Trst nem. g.	—	1	1	—	—	—	—	2	
Pulj, realka		—	1	—	—	—	—	—	1	Hrvatice
Ljubljana, dekl. licej		1	1	3	—	1	—	—	6	

Iz naše organizacije.

SKUPNE ZADEVE.

Za Zavezin jubilej so vplačala do zdaj sledeča učiteljska društva: Belokranjsko 10 K. Kočevsko 10 K. Kranjsko 30 K. Krško 10 K. Logaško 10 K. Novomeško 10 K. Postojnsko 10 K. Breško-sevniško 10 K. Celjsko 10 K. Konjiško 10 K. Korjansko 10 K. Laško 15+5 = 20 K. Ljutomerško 10 K. Slovenjegraško 10 K. Šentflartsko 10 K. Sežansko 10 K. Prosimo vsa druga društva, naj blagovole čim prej vposlati svoje prispevke, da moremo poravnati ogromne stroške.

Vodstvo Zaveze.

Književnost in umetnost.

Nove umetniške razglednice. V založbi tvrde Ig. pl. Klenmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani je izšla serija 6 umetniških razglednic po slovenskih narodnih pesmih (1—6). Razglednice, ki jih je naslikal znanj umetnik H. Smrekar, izborno predstavljajo veselje in trpljenje slovenskega ljudstva po naših narodnih pesmih. Slikarju se je posrečilo, da je s pravim umetniškim razumevanjem v podobi podal vse mišljenje, ki veje iz narodnih pesmi. Umetniku moremo k delu le čestitati in upamo, da se bodo te krasne razglednice kar najbolj razširile med slovenskim ljudstvom.

Popotnik ima v 8. in 9. (skupni) številki to-le vsebino: 1. I. Soukal: Državlanska vzgoja. 2. Val. Pulko: Ustavoznanstvo v ljudski šoli. 3. Pav. Flerč: Prirodoslovje v šoli z učnim principom dela. (Konec prih.) 4. Statistika srednjih šol na Slovenskem in v Istri. (Dalje prih.) 5. Evgen Sajovic: Učna osnova in inštrukcija za pouk telovadbe in odredba o prirejanju mladinskih iger (vseh tipov) in na srednjih šolah. (Dalje.) 6. Književno poročilo. 7. Razgled: Časopisni vpogled. — Pedagoški paberk. — Šolske in učiteljske vesti. — Srednje in višješolski vestnik. — Šolstvo na slovenskem jugu. — Inostransko šolstvo. — Razne vesti. — Mala poročila.

Zvonček objavlja v 10. številki to lepo vsebino: 1. Fran Žgur: Kraljevič Marko. 2. Rado Mejovšek: Alenka in Darko. Pravljica. 3. Tone Rakovčan: Jesenska. Pesem. 4. Oh, poln težav je in bridkosti že sam začetek učenosti! Podoba. 5. Josip Stare: Verstvo starih Slovanov. 6. Tone Rakovčan: Večerna. Pesem. 7. Tone Rakovčan: Kralj Matjaž. Pesem. 8. Ali se posreči? Podoba. 9. Cvetomirski: S Smarne gore. 10. Davorinov: Sonet. 11. Tone Rakovčan: Povest o vijolici. 12. Ivo Trošt: Jutrzanja in večerna zarja. Pravljica. 13. Jan Reginov: Jesen. Pesem. 14. Davorinov: Poslednja pesem. 15. Prva umetnost. Podoba. 16. Pouk in zabava: Solnce za goro gre. (Pesem.) — Slikarica brez rok. — Edison in glasba. — Besedna uganka. — Rešitev in rešilci. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Politiški pregled.

Državni zbor se bo pečal v glavnem z rešitvijo finančnega načrta, z dovolitvijo rekrutov in kreditov. Na izpremembo ministrstva ni sedaj misliti, ker cesar hoče ohraniti uradniško ministrstvo in se krona za parlamentarno ministrstvo ne ogreva.

Nove vojaške zahteve. Od avstrijske in ogrske oficijozne strani se poroča, da do sedaj konference vojnega ministra Kroatina z grofom Stürgkhom in grofom Tiszo še niso dovele do kake definitivne

principialne odločitve. Konference so bile zgolj informativnega značaja. Kroatini je informiral šefa obeh vlad o novem vojaškem programu vojne uprave, a Tisza in Stürgkh sta ga obvestila, da sta obe državni-polovici pripravljene sprejeti le tak program, ki bi se gibal v najskromnejših zahtevkih in ki bi bil fiksiran kot minimum za celo vrsto let. Vojna uprava zahteva zvišanje rekrutnega kontingenta za 40.000 mož ter obsežno reorganizacijo artiljerije, zlasti pa trdnjavske artiljerije. Vprašanje finančnega kritja naj se po nazorih vojaških krogov reši tako, da se vzamejo potrebne tozadevne vsote brez kreditnih operacij iz blagajniških preostankov. — Glede vojaškega proračuna, ki bo predloženo delegacijam, se zatrjuje, da bo obsegal za prvo polletje 1914 prilično 250 milijonov stroškov za armado, torej 25 milijonov več nego lani in 38 do 40 milijonov za mornarico; poleg tega pa pridejo še nove izredne zahteve za zgradbo ladij, ker je dosedanj tozadevni izredni kredit v znesku 312 milijonov že izčrpan. Delegacijam bodo predloženi tudi mobilizacijski računi, ki znašajo okoli 600 milijonov kron. Debata o teh potroških bo jako interesantna, kakor je pričakovati, ker je vlada potrošila ves denar brez parlamentarnega dovoljenja.

Za splošno deželnozborsko volilno pravico na Češkem. Češki socialni demokrati so priredili več shodov po raznih čeških mestih, v katerih so zahtevali splošno, enako in direktno deželnozborsko volilno pravico.

Protj komisiji na Češkem. Socialni demokrati, narodni socialisti, naprednjaki in državnopravna stranka so imeli javen shod za splošno in enako volilno pravico ter so protestirali proti upravni komisiji na Češkem.

Drugo češko vseučilišče. V sto čeških, moravskih in šlezkih mestih so se vršila javna manifestacijska zborovanja, ki so jih priredili češki in drugi slovanski dijaki za drugo češko vseučilišče, in sicer v Brnu. Na vseh shodih so sprejeli zborovalci enako se glaseče resolucije.

Hrvaško vprašanje se je, kakor je videti, osredotočilo na eno samo važno dejstvo, kakor to poroča glasilo hrvaško-srbske koalicije, ki pride gotovo najbolj v poštev. V krogih koalicije se zatrjuje, da je edina pot, ki drži do rešitve tega vprašanja, razpis novih volitev. Šele po izvršenih volitvah se dá govoriti o nadaljnjih korakih, brez volitev pa ne.

Srednješolski vestnik.

Iz srednješolske službe. Na novo slovensko gimnazijo v Gorici so imenovali: prvi učitelj dr. Edvard Dolinšek, prof. Andrej Ipavec in prof. Ivan Tabaj z bivše državne gimnazije; dalje sedanji prov. glavni učitelj moškega učiteljskega v Gorici, Rudolf Lavrenčič, suplenta bivše drž. gimnazije, Fran Povšič in Karel Prijatelj, ki sta obenem imenovana za prava učitelja, prvi učitelj telovadbe na bivši drž. gimnaziji, Rudolf Cvetko, in prov. učitelj bivše drž. gimnazije, dr. Karel Pirjevec. — Za profesorje na italijanski realni gimnaziji so imenovani: Emil Turus, ki je obenem začasni vodja, Josip Motz, dr. Evgen Simzig, Alojzij Comel, ki je bil dosedaj na realki v Roveretu in Peter Bone, ki je bil dosedaj na koprski gimnaziji. Nadalje so imenovani za profesorje suplenti Josip Zanej, dr. Rudolf Pellis in dr. Josip Bresca. — Za nemško realno gimnazijo so imenovani: dr. Leon Horning, dr. Kreisel, Karel Loitsberger, dr. Josip Müller, Josip Peschek, Alojzij Pfei-